

İÇİNDEKİLER

TÜRK YURDU

Türk Ocakları Genel Merkezi Aylık Yayın Organıdır.

Yayımlayan

Türk Ocakları Basın, Yayın ve Eğitim Hizmetleri İşletmesi

Sahibi

Türk Ocakları Genel Merkezi Adına
Nuri GÜRGÜR

Genel Yayın Müdürü

Prof. Dr. M. Çağatay ÖZDEMİR

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Prof. Dr. Necmeddin SEFERCİOĞLU

Yayın Kurulu

Yard. Doç. Dr. Eriman TOPBAŞ

Dr. Fahri ATASOY • Dr. Lütfü ŞEHİSUVAROĞLU

Doç. Dr. M. Fatih KIRIŞÇIOĞLU • Prof. Dr. Nevin GÜNGÖR ERGAN
Ömer ÖZCAN • Yard. Doç. Dr. Serdar SAĞLAM • Prof. Dr. Özcan YENİÇERİ

Dr. Süleyman ERYİĞİT • Yard. Doç. Dr. Yakup DELİÖMEROĞLU

Yard. Doç. Dr. Yunus KOÇ • Yücel HACALOĞLU

Akademik Danışman ve Hakem Kurulu

Prof. Dr. Ali GÜLER (İzmit Baysal Ü.)

Prof. Dr. Ali Osman GÜNDOĞAN (Muğla Ü.)

Prof. Dr. Bahadeddin YEDİİLDİZ (ETÜ Ü.)

Prof. Dr. Bayram KODAMAN (Süleyman Demirel Ü.)

Prof. Dr. Dursun YILDIRIM (Hacettepe Ü.)

Prof. Dr. E. Semih YALÇIN (Gazi Ü.)

Prof. Dr. Feyzullah EROĞLU (Pamukkale Ü.)

Prof. Dr. İsmail YAKIT (S.D.U.)

Prof. Dr. Leyla KARAHAN (Gazi Ü.)

Prof. Dr. M. Cihat ÖZÖNDER (Hacettepe Ü.)

Prof. Dr. Mehmet ŞAHİNGÖZ (Gazi Ü.)

Prof. Dr. Mustafa ERKAL (İstanbul Ü.)

Doç. Dr. Necati DEMİR (Cumhuriyet Ü.)

Prof. Dr. Salim COHCE (İnönü Ü.)

Prof. Dr. Şerif AKTAŞ (Gazi Ü.)

Prof. Dr. Ülker AKKUTAY (Gazi Ü.)

Büro

Yaşar GİRĞİN

İdare Yeri

Sezenler Sokağı 4/12 Sıhhiye-ANKARA

Tel-Belgegeçer: (0312) 229 69 74

Yazışma Adresi

PK. 429 Yenışehir-ANKARA

el-mek: turkiyurdu@turkiyurdu.com.tr

turkocaklari@turkiyurdu.com.tr

Türk Ocakları el-mek: turkocagi@turkocagi.org.tr

Türk Ocakları Web sitesi: www.turkocagi.org.tr

Türk Yurdu Dergisi İstanbul Satış Noktaları

Kitabevi Çatalçeşme Sk. Nu: 52/A Çatalçeşme / İSTANBUL

Tel: (0312) 512 43 28

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınevi

Mahir İz Cad. Nu: 2 Bağlarbaşı-Üsküdar/İSTANBUL

Tel: (0216) 651 15 05 - 06

Abone Ücreti

"Türk Ocakları Basın, Yayın ve Eğitim Hizmetleri İşletmesi Türk Yurdu 257311 numaralı posta çeki" hesabına, yurt içi ve yurt dışı havaleler için de T.C. Ziraat Bankası Necatibey-ANKARA şubesi 6565463-5001 numaralı banka hesabına yatırılarak, PK. 429 Yenışehir-ANKARA adresine bilgi verilir.

Yıllık Ferdî Abone: 50 YTL

Yıllık Kurum ve Kuruluş Abonesi: 100 YTL

Yurtdışı Abone

Avrupa ülkeleri için: 100 Euro / Diğer ülkeler için: 100 Dolar

Yayınlanan yazıların muhtevasına ait sorumluluk yazarlarına aittir.

Yayınlanacak yazılar üzerinde yazardan müsaade alınarak gerekli

düzeltilmeler yapılabilir. Gönderilen yazılar yayınlanmasın

yayınlanmasın iade edilmez.

Türk Ocakları Merkez Yönetim Kurulu

Başkan : Nuri GÜRGÜR

Başkan Yardımcısı : Prof. Dr. Orhan ARSLAN

Genel Sekreter : Yücel HACALOĞLU

Genel Muhasip : Galip TAMUR

Genel Sekreter Yrd. : Kerim ÜNAL

Genel Sekreter Yrd. : Dr. Bülent AKSOY

Üye : Prof. Dr. M. Çağatay ÖZDEMİR

Üye : Prof. Dr. İsa ÖZKAN

Üye : Dr. Emrah ŞENEL

Üye : Dr. Mehmet KARABAY

Üye : Dr. Hasan Ali KARASAR

Denetleme Kurulu

Başkan : Prof. Dr. Celal ER

Raportör : Taner ÇİFTÇİ

Üye : Efendi BARUTÇU

Kapak - Mizanpaj

Reproton

Tel: (0312) 384 78 51

7. Dönem, cilt 25 (57)

Say: 218 (579)

94. Yıl

Baskı

EVREN YAY. A.Ş.

Tel: (0312) 484 05 05

Kavşaktaki Türkiye

Nuri GÜRGÜR 2

Ermeni Konferansından Çıkarılacak Dersler 6

Dr. Mustafa Kahramanyol Olayı 8

Seksen İkinci Yılında Milli Devlet ve Cumhuriyet:

Küresel Güçlerin Hedefi

Mehmet ŞAHİNGÖZ 10

Cumhuriyetin 82. Yılında Türkiye'de Neler Oluyor?

Yaşar HACISALİHOĞLU 13

82. Yılında Türk Cumhuriyeti

Mustafa TURAN 16

Millet ve Milli Mukaddeslere Dair

Nevzat KÖSOĞLU 20

Türk Milliyetçiliğine Saldırma İhtiyacı ve Milliyetçilik

Tartışmalarında Kaçan Ölçüler

Özcan YENİÇERİ 26

Türk Milliyetçiliği Yapmak Kötü mü?

Süleyman ERYİĞİT 38

Geç - Tepkisel Milliyetçilik Yorumları ve Üç Kardeş

Lütfü ŞEHİSUVAROĞLU 42

Milliyetçilik Üzerine Düşünceler

Abdulkadir İLGEN 46

Türk Milliyetçiliğinin Meselelerine Dair Ya Da Daha Fazla

Keçiboynuzu Çiğnemenin Gereği

Yakup DELİÖMEROĞLU 51

Cumhuriyetin Kuruluş Yıldönümünde Nevzat Kösoğlu İle

Gökalp ve Milli Devlet Üzerine Söyleşi

Fahri ATASOY 53

Türk'üm Diyen Herkese

Ender GÖKDEMİR 58

Küresel Hegemonyanın Yeni Atlıları

Fahri ATASOY 61

Küreselleşme Yaklaşımlarında Milli Devlet

Cahit GELEKÇİ 64

Devrek Türk Ocağı ve Zonguldak'ta Türkçülük Hareketi

Ömür ÇELİKDÖNMEZ 72

NGO'lar Küreselleşmenin Misyonerleri

Gıyasettin AYTAŞ 77

Küreselleşme ve Milliyetçilik

Erdal AKSOY 78

Eğitim ve Toplumsal Sorunlar Üzerine Konferanslar M. Satı Bey

Rafet AYDIN 79

Dergiler Arasında

Yılmaz ÖZKAYA 83

"Paşabahçe Kupa Çay Desenli"de Ne Demek?

Veli Savaş YELOK

Yavuz KARTALLIOĞLU 85

Haberler 88

Çizgiler / Serdar SAĞLAM 92

82. YILINDA TÜRK CUMHURİYETİ

Mustafa TURAN*

"Milliyet davası, şuursuz ve ölçüsüz bir dava tarzında düşünülmemelidir. Milliyet davası, siyasi bir mücadele konusu olmadıkça önce şuurlu bir mefkure meselesidir."

M. Kemal Atatürk

Türk Cumhuriyeti'nin ilânından bu yana 82 yıl geçti. 29 Ekim 1923 tarihinde kabul edilen cumhuriyetin bir kuruluş felsefesi ve gerekçesi vardı. Yeni Türk devletinin ilelebet payidar olabilmesi için cumhuri bir rejim uygun bulunmuştu. Hâkimiyeti kayıtsız ve şartsız millete teslim eden cumhuriyetin temel istinadı da Türk milletidir. Bugün yeni yeni millet tanımlarının yapıldığını, cumhuriyeti kuran iradenin dayandığı bir çok kavramın artık tartışılması gerektiğinin söylendiğini, millî birlik ve beraberliği ortadan kaldırmaya yönelik yeni sistemlerin önerilebildiğini görüyoruz. Cumhuriyetin kuruluş felsefesinin ve gerekçesinin bir hükmünün kalmadığının şuurlu veya şuursuzca veya fütursuzca ima ve ihsas edildiğini görüyoruz. Tarihinden, kültüründen ve kimliğinden koparılmak suretiyle milletimizin var olma iradesi yok edilmek istenmektedir. Bu itibarla bugün cumhuriyet idaresinin dayandığı tarihî gerekçelerin tekrar edilmesi, bilinmesi ve millî bilincin diri tutulması lâzımdır. Bilinmelidir ki, hâkimiyeti millete veren cumhuriyet, Türk gençliği için bir mefkûredir; bir ülküdür; bir milletin davasıdır; bir milliyet davasıdır.

İnsanlık, tarih boyunca temel hak ve özgürlükleri korumak ve mutluluğu sağlamak için ideal bir yönetimi oluşturmak gayreti içinde olmuştur. Olayların tabîi seyri ve şartları, farklı yönetim biçimlerini

ortaya çıkarmıştır. Dolayısıyla bu farklılıkları da göz önünde bulundurarak bugünkü rejimlerin oluşmasının uzun bir tarihî seyri söz konusudur. Başka bir ifade ile bugün olduğu gibi tarihin her devresinde kabul gören rejimler, şeklen aynı görünseler bile birbirlerinden çok farklı hususiyetleri ihtiva ederler. Bu durumda bir toplumda muteber rejimin, şartların zorladığı sebepten / sebeplerden dolayı ortaya çıktığını söylememiz gerekir.

1789 yılında gerçekleşen Fransız İhtilâli'ne baktığımızda 100 yıllık bir serüveni görürüz. Bu tarihte vuku bulan bir ihtilâl ile cumhuriyet rejimi ortaya çıkmıştır. 21 Eylül 1792 tarihinde monarşi kaldırılarak Birinci Cumhuriyet ilân edilmiş; 1795 yılında Fransız meclisinde Directoire adı verilen beş kişilik bir yönetim kurulmuştur. Böylece eski devlet ve toplum temelden yıkılmış; fakat yeni toplum, devlet ve düzen kurulamadığı için halk istikrarsızlıktan bunalmaya başlamıştır. Napoleon BONAPORTE, 1799 yılında bir hükûmet darbesiyle Directoire'ı devirerek konsüllük yönetimini gerçekleştirmiş, bir askerî monarşi kurmuştur. Napoleon'un ölümü ile mutlakıyete karşı bir ayaklanma yapılmış ve askerî mutlakıyete son verilmiştir. Böylece Orta Çağ Avrupa'sının yapısı yıkılarak XIX. yüzyıl liberalizminin yolları açılmıştır. Kısaca Fransız İnkılabı bir asır süren devrimler ve karşı devrimler sonunda gerçekleşmiştir. İhtilâlin, konsüllük, iki imparatorluk, iki kralcı restorasyon ve beş cumhuriyetten geçtiğini, "Özgürlük, eşitlik ve kardeşlik" gibi sihirli slogan ile başlayan bu ihtilâlin daha sonra şiddet imajları sergileyen bir akıma dönüştüğü bilinmektedir.

Fransız İnkılâbı, sonunda bütün dünya devlet ve toplumlarını etkilemiş ciddi rejim değişikliklerine yol açmıştır. Burada belirtmemiz gereken başka bir husus her toplumun kendi kültürel yapısından ve tarihinden kaynaklanan bir rejim anlayışı olduğudur. Yani Fransız İnkılâbı'nın geliştirdiği cumhuriyet rejimi, diğer toplumlarda kabul gören cumhuriyet rejimi ile tıpatıp aynı değildir.

1917 yılında Rusya'da gerçekleşen Bolşevik İhtilâli sonunda ortaya çıkan rejimin de çok farklı sebeplere dayandığını ve farklı gelişmelere yol açtığını görürüz.

Türk Cumhuriyeti'nin de tarihî gerekçelerini ve kendine mahsus bir karakteri olduğunu düşünmemiz gerekmektedir. Bu açıdan değerlendiresek Türk Cumhuriyeti'nin üç ana esas üzerine kurulmuş olduğunu söyleyebiliriz:

1- Osmanlı Devleti'nin 18. yüzyıldan itibaren çökmeye başlaması, devletin bağımsızlığının kurtarılması yönündeki çabalar,

2- Fransız İhtilâli'nin meydana getirdiği rejim değişiklikleri ve cumhuriyet rejiminin kabul görmesi,

3-Türk tarihinin bütünlüğü içinde Türk kültür ve sosyal yapısına en uygun rejimin cumhuriyet olması.

Osmanlı'nın, gerilemeye başladığı bir dönemde vuku bulan Fransız İhtilâli'nden, bir cihan devleti olması ve muhtelif unsurları bünyesinde barındırması hasebiyle etkilenmemesi mümkün değildi. Burada asıl göz önünde bulundurulması gereken husus Fransız İhtilâli'nin yaydığı fikirlerin emperyalist amaçlar için bir vasıta olarak kullanılması meselesidir. Esasen Osmanlı Devleti'nin ihtilâlin ortaya çıkardığı fikirlerin devlet üzerinde ne kadar müessir olacağını düşünüp ona göre tedbirler alamadığını görmekteyiz. İhtilâli, Fransa'nın bir iç meselesi gibi gören Osmanlı erkânı, Napoleon'un Mısır'ı işgale teşebbüs etmesi ve akabinde diğer devletlerle münasebetlerinde gerçeği görmeye başlayacaktır. Nitekim bu tarihlerden sonra emperyalist Batılı devletlerin, gayrimüslim ve Türk olmayan unsurların hakları gibi bahaneler ekseninde politikalar takip etmeye başlamışlardır.

Fransa'nın ihtilâlden sonra yayılmacı bir politika takip etmesi üzerine 1815 yılında toplanan Viyana Kongresi'nde beş büyük devletin (Avusturya-Ma-

caristan, İngiltere, Fransa, Rusya ve Prusya) katılımıyla Avrupa'da güç dengesi oluşturulmuştur. Bu kongreden sonra devletler arası ikili ilişkilerin yerini artık çok taraflı diplomasi kuralları alacaktır. Kongre'ye itibar etmemiş olsa da Osmanlı Devleti'nin dış politikası da bu yönde gelişecektir. Rusya'nın Osmanlı Devleti'nin Avrupa toprakları üzerinde genişleme gayretleri ve Doğu Avrupa'da desteklediği milliyetçilik akımları güçlenmeye başlayınca Viyana sistemi çökecekse de batılı devletlerin Osmanlı Devleti üzerindeki emperyalist emelleri ve faaliyetleri daha belirgin bir hâlde devam edecektir.

17. yüzyılda, Amerika'da "*herkesin eşit yaratıldığı*" ve Fransa'da "*insan ve vatandaş haklarının*" ilânlarından sonra yayılan milliyetçilik akımları öncelikle gayrimüslim unsurları etkilemiştir. Çocuklarını Avrupa'da okutup Batı kültürüyle yetiştirmelerini sağlayan, askere gitmemelerinden ve dil bilmelerinden kaynaklanan üstünlüklerini iyi kullanarak, Osmanlı ekonomisinde üstün bir yere sahip olan gayrimüslimler bağımsızlık isteğiyle ayaklanmaya başlamışlardır. Büyük devletler, bu durumu kendi çıkarları için kullanmakta gecikmemişler, gayrimüslim tebaayı kendi himayelerine almak suretiyle Osmanlı toprakları üzerindeki emellerini gerçekleştirmek amacıyla Hristiyan tebaa lehine reformlar yapılmasını istemeye başlamışlardır. Osmanlı devlet adamları, meseleyi salt eşitlik kavramıyla hâledebileceklerini ve böylece büyük devletlerin baskılarının sona ereceğini düşünmüşlerdi. Aslında mesele, batılı devletlerin gösterdikleri gibi, "*bir İslâm devletinde yaşayan zimmilerin haklarını korumak olmayıp, büyük devletlerin siyasî çıkarlarının gerçekleştirilebilmesiydi.*" Bu amaçla Osmanlı Devleti'ne sürekli baskılar yapılmış, böylece zimmilerin hukukî statüleri, devletin en büyük iç ve dış meselesi hâline gelmiştir. Avrupa devletleri ve özellikle Rusya, Osmanlı Devleti üzerindeki emellerini gerçekleştirmek yolunda azınlık unsurlara verilen tavizleri çok iyi kullanmış ve gerek Balkanlardaki, gerekse Anadolu'daki gayrimüslim unsurları devlet aleyhinde mütemadiyen tahrik etmişlerdir.

Emperyalizmin güç kazanmasında ekonomik faktörlerin müessir olduğu da bir gerçektir. "*Bir devletin hâkimiyetini, başka topraklar ve halklar üzerinde kurması ve genişletmesi*" dışında özellikle Avrupa'nın büyük devletlerinin, 19. yüzyılın ikinci

yarısında öteki kıt'alar üzerinde genişlemeleri, gerek hâkimiyetlerini kurarken gerekse daha sonra burada uyguladıkları politikalar emperyalizm kavramının mahiyetini oluşturmaktadır.

Sanayileşmiş ülkelerin, gerek ham madde ihtiyacının karşılanması gerekse yeni pazarlara açılmak istemeleri, dünya üzerinde siyasi ve askerî mücadeleyi daha da kızıştıracaktır. 19. yüzyılın sonlarında artık dünya üzerindeki mücadele, sanayileşmiş, kendi meselelerini halletmiş büyük devletlerin paylaşım mücadeleleri şeklinde cereyan edecektir. Lord Salisbury'nin 1898 yılında söylediği şu sözler bu hususun açık bir ifadesiydi:

"...Yeryüzünde ulusları yaşayanlar ve ölenler şeklinde ikiye ayırabiliriz. Bir yanda büyük güce sahip büyük ülkeler var. Bunların gücü her yıl çoğalıyor, zenginlikleri, egemenlik alanları, organizasyonları gün geçtikçe artıyor. Demiryolları sayesinde bütün askerî güçleri bir noktada toplayabiliyor, bu zamana kadar görülmemiş güçte ve büyüklükte ordular kurabiliyorlar. Bilim bu orduların silâhlarını her gün geliştiriyor...bunların yanı sıra, sadece ölüm halinde olduklarını söyleyebileceğim bir takım ülkeler var..."

Osmanlı Devleti ile muhâsım batılı devletlerde gerçekleşen Sanayi İnkılabı, Fransız İhtilâli ve Avrupa statükosunun belirlenmesi emperyalizme ivme kazandırmış ve Osmanlı Devleti'nin ortadan kaldırılması yönünde tarihi düşünce ve misyonu alevlendirerek daha sistematik bir hâle getirmiştir. Batı'daki bu gelişmeler karşısında Osmanlı Devleti'nin eski kudretine kavuşmak için gösterdiği gayretleri de yıkılışı önleyememiştir.

Tanzimat ve Islahat Fermanlarının ilânı, devletin yaşadığı gailelerin etkisiyle artık radikal bir değişimin zamanının geldiği inancını göstermekle birlikte Osmanlı Devleti üzerinde emperyalist hesapları bulunan güçlü devletlerin baskıları da gözden uzak tutulmamalıdır.

Osmanlı Devleti'nde yapılmaya çalışılan yenileşme hareketlerini, idarî sistemde yapılan düzenlemeler izleyecek ve 1876 tarihinde I. Meşrutiyet, 1908 tarihinde de II. Meşrutiyet ilân edilecektir. Meşrutî rejimle birlikte hükümdarın yetkileri sınırlandırılacak ve kurulan meclisler marifetiyle halkın yönetime katılması sağlanacaktır. Özellikle dış gaileler sebebiyle devlet bünyesindeki bu ciddi değişiklikler-

den arzu edilen neticeler alınamayacak ve devlet, Batılı devletler karşısında eski kudretini hiçbir zaman bulamayacaktır.

1907 yılında Mustafa Kemal, gözlemlerini şöyle özetliyordu: *"Meşrutiyet, köhneleşmiş ve insicZmını kaybetmiş olan Osmanlı İmparatorluğu'nun gövdesi üzerinde değil, aksine Türk çoğunluğunun yaşadığı kasım üzerinde, düşmanların yani büyük devletlerin yapacağı bir tasfiye yerine, kendi başına bir Türk devleti kurmalıdır. Nüfusun yarısı Türk olmayan ve halbuki geniş bir saha işgal eden devletin bütün varlığı ve müdâfaası Türk'ün omuzlarına yüklenmiş, Hristiyan azınlıklar ise yalnız kendi çıkarlarını sağlamakla kalmıyor, komşu ve aynı ırktaki devletlerle birleşmek için fırsat kaçırmak istemiyorlar. Geriye kalan Türkler ve Araplar, ayrı ayrı devletlerin sömürgeleri haline getirilecek, Türk'ten başka unsurlar, düşman devletlerin tarafını tutacaklar."*

Nitekim olaylar Mustafa Kemal Paşanın söylediği gibi gelişmiş, peşpeşe 1877-1878 Osmanlı-Rus Harbi, 1911-1912 Trablusgarp Harbi, 1912-1913 Balkan Harplerini yaşayan Osmanlı Devleti, 1914 yılı sonlarında kendini I. Dünya Harbi içinde bulmuştur. Müttefiklerinin çekilmesi üzerine Osmanlı Devleti de Cihan Savaşı'ndan yenik olarak çıkmış ve Mondros Mütarekesi'ni imzalamak zorunda kalmıştır.

Mütarekeden sonra Mustafa Kemal Paşanın liderliğinde başlayan Millî Mücadele, 30 Ağustos 1922 tarihinde başlayan Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nin kazanılması ve 11 Ekim 1922 tarihinde imzalanan Mudanya Mütarekesi ile sona ermiştir. 24 Temmuz 1923 tarihinde Lozan Antlaşması'nın imzalanmasıyla da Türk bağımsızlığı bütün dünyaya ilân edilmiştir.

Mondros Mütarekesi'nden sonra Mustafa Kemal Paşa'nın Anadolu'ya geçmesi ile başlayıp Büyük Zaf'er'den sonra imzalanan Lozan Antlaşması ile nihai neticeye varılan savaşa Türk İstiklâl Harbi denilmekle birlikte bu tabir aynı zamanda Türk İnkılabı'nı da ihtiva etmektedir.

"Hürriyet ve İstiklal benim karakterimdir... Bence bir millette şeref, haysiyetin, namusun ve insanlığın vücut ve beka bulabilmesi, mutlak o milletin hürriyet ve istiklaline sahip olması ile kaimdir...Ben yaşayabilmek için müstakil bir milletin evlâdı kalmalıyım. Bu sebeple Millî İstiklal bence bir hayat meselesidir. Milletin ve memleketin menfaat-

leri gerektirdiği takdirde, milletlerden her biri ile dostluk ve siyasi münasebetleri takdir ederim. Ancak benim milletimi esir etmek isteyen herhangi bir milletin de, bu arzusundan vaz geçinceye kadar amansız düşmanıyım.” diyen Atatürk’ün hassasiyetle üzerinde durduğu mesele şüphesiz “*Millî İstiklâl*”dir.

I. Dünya Harbi’nden sonra siyasi sömürgeciliğin yerini ekonomik ve kültürel sömürgeciliğe bıraktığını çok iyi sezen Atatürk, yeni kurulan Türk devletinin siyasi bağımsızlığının yanı sıra ekonomik ve kültürel bağımsızlığa da kavuşması gerektiğine inanmıştı. Atatürk bir hayat meselesi olarak gördüğü millî istiklâl kavramını da istiklâl-i tam ile tamamlamaktadır. Ona göre “*İstiklâl-i tam denildiği zaman, bittabi, siyasi, mali, iktisadi, adli, askeri, harsi ve ila... her hususta istiklâl-i tam ve serbestî-i tam demektir. Bu saydıklarımın herhangi birinde istiklâlden mahrumiyet millet ve memleketin, mana-yı hakikiyesiyle bütün istiklâlden mahrumiyeti demektir.*” Burada kültürel bağımsızlığın da zikredilmiş olması yukarıda belirtmeye çalıştığımız İstiklâl Savaşı tabirine açıklık getirmektedir.

Millî mücadelede sadece düşman ile savaşılması, siyasi iktidarın kaynağı da el değiştirmiştir. Nitekim İstanbul Hükümeti’nin ülkeyi savunmadaki aczi karşında “*Milletin istiklâlini yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.*” diyen Amasya Tamimi gerçekte yeni kurulacak devletin yönetim vasfını açıklamaktadır. Erzurum ve Sivas Kongrelerinde alınan kararlar, mana ve mahiyet itibariye aynı gerekçeye dayandığı gibi 23 Nisan 1920 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin açılması, bizatihi siyasi iktidarın Türk milletine tevdi edildiğini göstermektedir. Cumhuriyet, bu olgunun ifadesi ve ilânından başka bir şey değildir.

Atatürk’ün gençlik yıllarını yaşadığı olaylar ile çıkmekte olan devletin içinde bulunduğu sıkıntılara dair gözlemleri Atatürk’te tam bağımsızlık fikrini oluşturan temel sebeptir. Ayrıca Türk toplumunun mekân tuttuğu coğrafyanın jeopolitik yapısı da bu fikri kendisine tabii olarak empoze eden başka bir husustur. Misâk-ı Milli’nin ortaya çıkmasındaki temel sâiki Türk milletinin yaşadığı coğrafyada bağımsız yaşamak arzusu belirlemiştir. Cumhuriyetin kabulünün temel gerekçesi de budur. Bu sebepledir ki, Atatürk, Türk istiklâlini ve Türk Cumhuriyeti’ni, ilelebed muhafaza ve müdafaa et-

meyi Türk gençliğinin birinci vazifesi olarak telâkki etmekte; mevcudiyetinin ve istikbâlinin yegane temeli olarak da yine cumhuriyeti göstermektedir. Atatürk, Türk istikbâlinin evlâdına seslenirken na-müsâit şartlarda yine mücadele mecburiyetinde kalırsa vazifesinin, yine Türk istiklâl ve Cumhuriyeti’ni kurtarmak olduğunu tekrar eder. Bu hassasiyetten de anlaşılan odur ki, tamamen millî hâkimiyete dayanan bir rejim (cumhuriyet) Türk istiklâli ve istikbâli açısından gerekli ve zorunludur.

Sonuç olarak;

Atatürk’ün Türk istiklâli ve Türk Cumhuriyeti konusunda gösterdiği hassasiyet, sadece cumhuriyetin ilânına müncer olmayıp, bin yıldır üzerinde yaşadığımız bu coğrafyanın ve Türk milletinin istikbâliyle ilgili bir hassasiyettir.

Büyük bâdirelerden sonra kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin hayat bulduğu bu coğrafya, jeopolitik ve jeostratejik özellikleri sebebiyle emperyalist devletlerin, tarihte olduğu gibi bugün de cazibe merkezidir. Tabiatıyla Osmanlı’nın yıkıldığı dönemlerde olduğu gibi, I. Dünya Savaşı’nda ve Millî Mücadele döneminde olduğu gibi emperyalist batılı devletlerin Türkiye üzerindeki emelleri, çok daha kuvvetlenmiş olarak bugün de devam etmektedir. Hristiyan batılı devletler için “*Şark Meselesi*” bitmemiştir. Zaman zaman Türkiye’nin Sevr’i kabul etmesi yönündeki isteklerini alenen ifade etmekten imtina etmeyen batılı devlet adamlarının, demokrasi, insan hakları vb. gerekçelerle Türkiye’den talepleri hayırhah istekler olmayıp emperyalist emellerinin tahakkukuna mâtufta taleplerdir.

Cumhuriyetin her şeyden önce Türk milletinin istiklâli için var olduğunu düşünerek tarih bilincinin güçlendirilmesi, cumhuriyeti kabul eden iradenin yaşadığı sıkıntıların ve karşı karşıya bulunduğu hesapların hiçbir zaman değişmediği gerçeğinin bilinmesi gerekir. Bu itibarla 82. yılında Türk Cumhuriyeti’nin kuruluş felsefesinin ve cumhuriyetin ilânına giden mücadelelerin mana ve mahiyeti mutlak surette bilinmelidir, hatırlanmalıdır, hatırlatılmalıdır.

“*Türk Milleti’nin bizatihi kendi eseri olan Cumhuriyete sahip çıkmak Türk gençliğinin şuurlu bir mefkuresi olmalıdır.*”

* Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih